

bo začelo debelo teči. Denarja potrebuje veliko, naj ga išče tam, kder ga je največ — na borzi. Naši slovenski poslanci mu bodo gotovo iz celega srca pritrdjevali in iz vseh svojih močij!

Svoboda.

Ves umikani svet je se čudil jugoslovanskim junakom, kedar so zoper divjega Turka šli hrabro v junaško smrt „za križ sveti in svobodo zlatno“. A vselej strmimo, kedar se spominjamo francoske revolucije, kako so zdvijani ljudje najgrša zverinstva nganjali v imenu — svobode. Malokatera beseda se je toliko po krivem rabila, a malokatera ljudi k najlepšim dejanjem tako navduševala. V njej tli čudovita iskrica, ki človeška srca povsod in vselej vnema. Bodi kdor hočeš, glas svobode bode ti prijeten in sočustven. Globoko zasajeno je imaš v svojej duši. Brez nje biti ne moreš. Jo pogrešati rodi najhujše gorje. Svoboda v pravem pomenu je mati vsem čednostim, podlaga najvišjeje dostojnosti človekovej, temelj, na kateri sam večni Bog stavi namene, katere ima v tem, da je človeka ustvaril, odrešil in posvetil. Svobodno bi mu naj čudovito ustvarjeni a še čudovitnejše odrešeni in posvečeni človek uklanjal se in mu služil, a za to prejel večno življenje. Brez svobode še Bog človeka zveličati nečel! Res nekaj veličastnega, nebeskega je svoboda. Žali Bog pa je lažnjivi duh iz nje naredil strahovito spako. In vkljub temu je še spačena svoboda mogočna dovolj, da ljudem možgane zmeša, cele narode iznemiri in razdraži. Tej nezgodi v okom priti zamore le prava svoboda tik krive postavljena; a pravo svobodo ali pravi pomen svobode nas uči zopet Kristusova sv. vera. Svoboda v pravem, v krščanskem pomenu je svitlo solnce zraven temno kadeče se baklje!

Na tem svetu moremo le pri človeku govoriti o svobodi. Edini človek ima svobodno voljo, je svobodna stvar božja. Vsa ostala natura je nesvobodna, pogreša svobodo. V naturi vrši se vse po strogih nevpogljivih zakonih. Vera Kristusova nam to najboljše jasni, ker uči, da je človek zato svobodan, ker je Bogu podoben. Svoboda naša izvira iz Boga. Ona je lesk božjega bitja v našej duši. Pomniti pa je, da svoboda človekova je sicer božje svobodi podobna, a nikakor ni jej jednaka, marveč bistveno različna. Svoboda božja je kakor Bog brezkončna, neizmerna, neomejena. Bog je edini, najvišji gospod. Njegova svoboda na zunaj je brezkončna, neomejena svoboda izvoliti, kar njegova sveta volja zahteva. In od te izvolitvene svobode božje ima človek majhen delež od Stvarnika samega mu v srce zasajen, to pa v tolikej razmeri, kolikoršna človeška natura pripušča. Zato pa svoboda človekova nikedar ne more biti neomejena. Vselej spojena je z dolžnostjo, izvoliti to, kar Bog hoče. Bog je torej svobodi človekovej postavil mejašev, mimo katerih človek ne sme,

ako se neče pregrešiti zoper voljo svojega Stvarnika. Človek sicer ima svobodo iti mimo teh od Boga mu postavljenih mejašev, a v istem trenutku je podeljeno mu svobodo krivo uporabil in postal svojeglaven če prav svoboden puntar in upornik zoper voljo božjo. Nesrečnež je se zaganjal zoper božje naredbe svobodno, a si tako nakopal greh pred Bogom pozabivši na mejo postavljeno njegovej svobodi.

Da je človekova svoboda omejena, to kaže marsikaj: n. pr. človek se narodi in umerje pa ne more tega zabraniti, to ni zavisno od njegove svobode. Še glavni namen, zakaj ga je Bog dal naroditi se na ta svet, ni zavisen od njegove proste volje; kajti po sreči hrepeneti, po zveličanji poželeti, to mu je prirojeno. Le izvoliti sredstva do sreče, do zveličanja, to je pripuščeno njegovej svobodi ter zamore tako izvoliti svobodno ali smrt ali življenje. Svobodo človekovo v tem pravem, omejenem smislu razločujemo pa trojno: pravstveno, znanstveno in politično. Dr. G. 2.

Gospodarske stvari.

Salicilova kislina v gospodarstvu in živino-zdravstvu.

Salicilova kislina je znajdba novejšega časa; njena hvala je neizmerna v gospodarstvu, obrtnijstvu in zdravništvu človeških in živinskih boleznij. Ker se je sprva narejala le iz vrbovih korenin in se vrba latinski zove salix, zato bi to kislino po slovenski smeli imenovati vrbovo kislino. Vrbova kislina ima podobo prav lahke bele moke, okusa je močnataga, nazadnje nekoliko, a le malo kislno sladkega.

Poglejmo najprej, v katerih živinskih boleznih je salicilova kislina po obilnih skušnjah z veliko hvalo potrjena. Najprej imenujemo pereči ogenj ali šen (Rothlauf) pri prešičih, zoper katerega ima izvrstno moč. Daje se bolnemu vsake pol ure pol majhne žličice te kisline, raztopljene v pol litru vode, osemkrat zaporedoma. Pozneje daje se prešiču vsak dan zjutraj, opoldne in na večer ravno toliko te kisline, tako dolgo, dokler zopet jesti prične, kar se navadno uže v enem ali dveh dneh zgodi. Od tega časa naprej se pa kislina salicilova le enkrat na dan daje hrani prešičevi primešana. O tisti hudi bolezni, ki se kušarji (Brallne) imenujejo, dobivajo prešiči, posebno če so kušarji hudovročinski, celo majhno žličico kisline, raztopljene v pol litra vode, ravno tako vsake pol ure, kakor pri perečem ognji; — na dalje se pa ravna ravno tako, kakor pri tem. Pri perečem ognji, kakor tudi pri kušarjih se mora salicilova kislina nemudoma dajati, ko bolezen nastopi. Pri driski telet tudi hvalijo salicilovo kislino, katere se pol majhne žličice teletu na dan daje. Če se kravi vime vname (ovčič na vimenu), se jej trikrat na dan dá ena majhna žličica te kisline v enem litru vode